

pulcri adstabant; unaquæque in suo cereo suum nomen dabat scriptum, totæ uni ex famulis cereos ipsos juxta ordinationem tradebant. Fit contentio in populo; alii dicebant cereos ipsos in ejus sanctum sepulcrum mitti debere, alii dicebant, non. Dum istud ageretur, de pueri brachio qui totos tenebat, unus exilivit in altum super omnem populum, et se in sancto sepulcro ad pedes beatæ posuit, et quod hæsitabatur, declaravit. Respicentes ad nomen, cujus esset cereus, inventum est Calvæ nomen. Hoc videns episcopus vel omnis populus, admirantes virtutem beatæ Radegundis, Domino benedixerunt. Quantæ post ejus transitum ibi sunt factæ virtutes, quanti dæmoniâci liberati, quanti febricitantes sunt redditi sanitati, quis enumerare valeat?

30. De Burgundia cum viro apostolico Leifasto (a) episcopo veniens ejus abba nomine Abbo, dum esset Pictavis in civitate, dentis incurrit validum dolorem. Die noctuque una vox, unus dolor inerat ei, mortem evenire sibi optans ut tanto careret dolore. Qui inspirante sibi divina misericordia rogavit se duci ad sanetæ basilicam: ubi ingressus, cum fide se ante sanctum sepulcrum terræ projecit, mortem præ oculis habens, pallam corporalem desuper sanctum tumulum mordicus apprehendit. Qui septem diebus nec cibum sumpserat, nec somno refici poterat, in hoc morsu sopor accessit; dolor discessit, sanus ad hospitium rediit. Quod post ipso referente plures cognoverunt, ubi se fatebatur de mortis janua per virtutem domnæ Radegundis esse revocatum.

31. Et quia mos est in festivitate beati Hilarii reliquis Monasteriis circumcirca proximis, quæ sunt ibi, usque in mediam noctem vigiliis celebrare; de media nocte unusquisque abbas cum suis fratribus ad suum revertitur monasterium cursum celebrare. Quamdiu

A in beati Antistitis Basilica vigilaverunt, tota nocte energumeni clamaverunt; inter quos mulieres duas graviter infestabat inimicus, præcipue una tantum bacchabatur, ut in ejus fremitu tota tremere basilica. Postquam inde vir venerabilis Arnegisilus abbas basilicæ beatæ reginæ cum suis Monachis exivit, ad suam vadens basilicam cursum implere, quam il'a satis dilexerat, ipsas post se mulieres audierunt clamantes, Venite. Quæ ingressæ basilicam vociferantes domnam Radegundem ut eis parceret supplicabant. Una ex illis, quæ gravius tribulabatur, jam ter quinos habens annos ex quo eam spiritus nequam flagellabat, cum matutina dicebatur, sæviens inimicus vas quod invaserat, reliquit. Illa alia ad tertiam ante ostium ipsius basilicæ est liberata, et ultra nequissimi hostis eis nocere non valuit. Quam larga est et dives misericordia Dei quæ suos vereri facit, et loca requirit ipse virtutum largitor ac dispensator, ubi per suos fideles suam ostendit potentiam. Ad basilicam sancti viri sunt alii liberati, alii vero basilicæ domnæ Radegundis sunt directi: ut sicut æquales gratia erant, ita æqualis et virtus ostenderetur.

32. Quis male habens, quamvis vita desperatus, si pallam subteriore custodiam ejusdem sacri sepulcri intinxit in calice aquæ, et dedit ei febricitanti poculum, non statim ut bibit ante sanctum ejus sepulcrum jacens sopor accessit, morbus recessit? Christo largiente omnibus diebus in nomine ipsius Domini Jesu Christi ibi multæ virtutes sunt, unde recessit. Nos quoque etiam fidei devotione et sedulitate debita veneramur in terris, cujus anima confidimus, gaudemus et gloriamur quod præfulgeat in cælis, ipso præstante qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et et regnat in sæcula sæculorum, Amen.

(a) Leifastus seu Lefastus episcopus Æduensis, d'Autun, post Siagrium, qui anno DC obiit. ut sentit Carolus le Coite in Annal. Franc. ad an 600,

num. 7. Sammarthani Auspicium inter Siagrium et Lefastum locant: sed prior sententia ob Beaudoniviæ ætatem præferenda.

SANCTÆ RADEGUNDIS (REGINÆ FRANCIAE.)

TESTAMENTUM,

SIVE

EPISTOLA^a AD EPISCOPOS.

Hanc initio institutæ congregationis suæ pro ejus tutela et stabilitate scripsit, concilioque Turonensi confirmandam absens obtulit.

^a Non video quod tempus huic epistolæ aptius congruat, quam concilii II Turonensis. Cum enim scripta sit ad episcopos illos ipsos (quod ex illorum rescripto patet) qui concilio Turonensi adfuerunt, verisimile est tum ad eos missam, cum una essent in eo concilio congregati. Qui hanc in longiora tempora differunt, et post annos viginti paulo ante obi-

tum a sancta Radegunde scriptam volunt, præterquam quod a Gregorio Turonensi refelluntur, qui initio institutæ ab ea congregationis editam docet, lib. IX, cap. 39, hoc etiam non animadvertunt, Euphronium episcopum (ut de cæteris qui una rescribunt, nihil dicam) ea tempora non attigisse, totoque amplius deceunio sanctæ Radegundis obitum prævertisse.

Dominis sanctis, et apostolica sede dignissimis in Christo patribus, omnibus episcopis Radegundis pectrix.

Congruæ provisionis tunc roboraliter ad effectum tendit exordium, cum generalibus patribus, medicis, ac pastoribus, ovilis sibi commissi causa auribus traditur, eorumque sensibus commendatur, quorum participatio de charitate consilium, de potestate suffragium, de oratione ministrare poterit interventum. Et quoniam olim vinculis laicalibus absoluta, divina providente et inspirante clementia, ad religionis normam visa sum voluntarie duce Christo translata; ac

^a Soror sancti Cæsarii; aut certe junior altera, si *degit* legas. Duæ siquidem ejusdem nominis et muneris Cæsariæ fuerunt. Una sancti Cæsarii germana, quam Cæsarius frater condito a se monasterio abbatissam præfecit, eique regulam, sub qua cum suis viveret, instituit. Posterior altera, quæ priori, su-

perstite adhuc Cæsario defunctæ, in abbatissæ munere successit, ut auctor est Cyprianus in Vita sancti Cæsarii, quam Cæsariæ hujus rogatu composuit. Ab hac eadem Radegundis regulam Cæsarii, quæ monasterio suo traderet, expetit. JAC. SIM.

Reliqua videsis tom. præced. col. 522, ubi hæc epistola a Gregorio Turonensi refertur.

perstite adhuc Cæsario defunctæ, in abbatissæ munere successit, ut auctor est Cyprianus in Vita sancti Cæsarii, quam Cæsariæ hujus rogatu composuit. Ab hac eadem Radegundis regulam Cæsarii, quæ monasterio suo traderet, expetit. JAC. SIM.

DECRETUM EPISCOPORUM,

QUOD SUSCEPTA BEATÆ RADEGUNDIS EPISTOLA CONSCRIPSERUNT.

Dominæ beatissimæ, et in Christo ecclesiæ filiæ Radegundi, Euphronius, Prætextatus, Germanus, Felix, Domitinnus, Victorius et Domnolus, episcopi. Sollicita sunt jugiter circa genus humanum im-

mensæ divinitatis provisura remedia, etc.

Reliqua videsis Greg. Turon. lib. ix, cap. 39, col. 516 tom. præced.

ANNO DOMINI DLXXXIII-DLXXXVII.

BENEDICTUS PAPA I.

NOTITIA EX LIBRO PONTIFICALI.

Benedictus ^a natione Romanus ex patre Bonifacio, ^c eodem] tempore gens Langobardorum ^e invasit totam Italiam, simulque et fames nimia, ut etiam multitudo castrorum se traderet Langobardis, ut tempe-

perstite adhuc Cæsario defunctæ, in abbatissæ munere successit, ut auctor est Cyprianus in Vita sancti Cæsarii, quam Cæsariæ hujus rogatu composuit. Ab hac eadem Radegundis regulam Cæsarii, quæ monasterio suo traderet, expetit. JAC. SIM.

NOTÆ SEVERINI BINII.

^a Cum Romana sedes ob tumultus bellicos vacasset menses decem et tres dies, Benedictus, quem Græci Bonosum nominant, creatus est pontifex die 16 Maii, anno Christi Redemptoris 573. Hujus tempore Langobardi maxima ex parte idolorum cultores, Ecclesiam dira persecutione vexarunt, loca sacra effossis sanctorum martyrum sepulcris profanarunt, ædificia in suburbiis Romæ diruerunt, sanctum Carbonei episcopi cum suis clericis in exilium fugarunt, octoginta rusticos, quorum quadraginta immolatis carnes comedere, alii caput capræ adorare recusabant, supplicio mortis affecerunt. Hac persecutione ea miracula contigerunt quæ in libris dialogorum recensentur apud eundem Gregorium de sancto Carbonei episcopo, Santulo, aliisque presbyteris. Justinus imperator Anastasium Antiochenum, ob quædam crimina illi objecta depositum, relegavit. Qua re cum magnam apud Deum offensam merito incurrisset, omnia illi deinceps in pejus ruere cœperunt. Persæ

magna strage exercitum ejus prostraverunt. Cujus rei nuntium dum ad ipsum imperatorem perlatum esset, mente abalienatus fuit, dilucidis interdum intervallis ad modicum duntaxat temporis spatium respiciens. Ab hoc malo corporis liberatus est, quando ad conciliandum sibi divinum numen templum extruxit Dei genitrici Mariæ, quæ ei tantum sanctitatis præstitit, ut dilucido intervallo potius, cunctis recte dispositis, statum reipublicæ in tuto collocaret. (*Ex miscell. Hist.*)

^b Annis quatuor, mense uno et viginti octo diebus sedem pontificiam tenuit. Obiit enim anno Redemptoris nostri 577, pridie Kalendas Augusti.

^c Quo tempore Langobardi in Italiam venerint, supra dixi in notis ad vitam Joannis. Hæc Anastasii fortasse intelligenda sunt de eorundem grassatione illa, quam sanctus Gregorius inter sævas Ecclesiæ persecutiones annumerat.

(a) Eadem habet Cod. ms. Hardysil. LABB